

Posudek oponenta disertační práce

Uchazečka	Mgr. et Mgr. Ivana Mašková
Pracoviště	Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Obor studia	Pedagogická psychologie
Disertační práce	Development of a Comprehensive Framework of Excellence in Higher Education
Oponentka	doc. Mgr. Lenka Sokolová, PhD.
Pracoviště oponentky	Univerzita Komenského v Bratislavě, Fakulta sociálních a ekonomických věd, Ústav aplikované psychologie

Aktuálnost tématu disertační práce

Autorka si zvolila téma vysokoškolské excelence a identifikace vynikajících vysokoškolských studentů, které reflektuje otázky mnoha aktérů vysokoškolského vzdělávání. V našich podmínkách však není systematicky zkoumáno, proto vnímám volbu tématu i způsob zpracování jako vysoce aktuální a přínosný pro rozvoj nejen pedagogické psychologie ale také vysokoškolské pedagogiky a didaktiky.

Přístup k řešení disertační práce

Disertační práce se skládá z teoretické a empirické části. V teoretické části autorka v šesti kapitolách standardním způsobem popisuje východiskové koncepty a souvislosti akademické excelence, přičemž věnuje pozornost zejména konceptuálním a metodologickým otázkám, dosavadním empirickým zjištěním v této oblasti a vztahu akademické excelence k dalším konstruktům. Oceňuji zejména snahu terminologické vymezení pojmů „*achievement*“, „*performance*“ a „*success*“ ve vztahu k vysokoškolskému vzdělávání, což je klíčové pro výzkum v pedagogické psychologii. Autorka v této části korektně pracuje s množstvím aktuálních a relevantních zdrojů (více než 120 převážně zahraničních bibliografických odkazů). Teoretická východiska jsou logicky strukturovaná, text je přehledný a vyvážený.

Empirickou část tvoří čtyři samostatné výzkumné studie s odlišným výzkumným plánem, které dokumentují logickou postupnost bádání autorky a také její publikační aktivitu k tématu. Jednotlivé studie jsou jasně strukturované, obsahují informace o výzkumných metodách, postupu a výsledcích, přičemž se všechny jednoznačně vztahují k ústředním výzkumným otázkám: Kdo je vynikající vysokoškolský student a jak jej identifikovat?

Použitá metodologie, analýza výsledků a etika výzkumu

Autorka zvolila pro svůj výzkum smíšený výzkumný plán složený ze čtyř samostatných, ale metodologicky provázaných výzkumných studií. Tento výzkumný postup pokládám za vhodně zvolený, ale poměrně náročný jak z hlediska etiky výzkumu a motivace účastníků, tak samotného zpracování a interpretace dat. V první studii byla použita kvalitativní data od studentů a vyučujících k vytvoření modelu akademické excelence, který byl následně převeden do kvantitativní škály s deseti položkami. Z hlediska metodologie je tento přístup originální zejména proto, že autorka kombinovala data studentů i vyučujících čím zvýšila validitu navrhovaného modelu. Druhá studie je kvantitativní a zaměřuje se primárně na vztah studijních výsledků a motivace. I zde by zvolen vhodný metodologický postup sběru a statistického zpracování dat. Výsledky poukazují na vztah mezi studijním průměrem a cílovou orientací na mistrovství, zde je zajímavé uvažovat, jestli jde o fenomén spíše typický pro danou instituci nebo univerzální, což autorka v textu také naznačuje. Ve třetí studii autorka ověřuje koncept vícezdrojové identifikace vynikajících studentů, přičemž vychází z předcházejících zjištění. Tento postup

potvrzuje již v teoretické části naznačenou úvahu, že akademická excelence je vícedimenzionální fenomén a jako to takový má být také zkoumán. V poslední studii byla navrhovaná metodologie konfrontována srovnáním vynikajících studentů s kontrolní skupinou, studenti nominovaní jako vynikající zde dosahují vyšší skóre ve všech třech sledovaných proměnných v porovnání s kontrolní skupinou, i když nejsou všechny rozdíly signifikantní, lze pokládat navrhovaný koncept za relevantní pro výzkum akademické excelence a hlavní výzkumnou otázku disertační práce *Kdo je vynikající vysokoškolský student a jak jej identifikovat?* za uspokojivě zodpovězenou.

Výzkumný projekt byl schválen Etickou komisí Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity, jednotlivé procedury zabezpečení etického přístupu a ochrany osobních údajů autorka u jednotlivých studií explicitně nepopisuje, uvádí však způsob anonymizace údajů a informování účastníků o výzkumu.

Uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a praxi

Prezentovaná zjištění jsou nepochybně cenným příspěvkem k rozvoji pedagogické psychologie v českém i mezinárodním výzkumném prostoru, protože autorka přináší vlastní tvůrčí přístup k řešení otázky konceptualizace a identifikace vynikajících vysokoškolských studentů. Z pohledu praktického uplatnění vnímám jako zajímavý závěr týkající se vztahu studijních výsledků a excelentnosti, domnívám se, že tato zjištění mohou být příspěvkem k diskuzi o hodnocení ve vysokoškolském studiu.

Formální a jazyková stránka práce

Práce je přehledně strukturovaná, bez závažných formálních či jazykových nedostatků. Autorka uvádí více než 120 zdrojů (včetně vlastních publikací), které jsou korektně citovány. Tabulky jsou přehledné a vhodně doplňují text, rozsáhlejší tabulky jsou k dispozici v přílohách.

Otázky oponentky k obhajobě disertační práce

1. Jak vnímáte vztah akademické excelence a integrity? Je podle Vašeho názoru možné tyto proměnné vztahovat k některým osobnostním charakteristikám studentů?
2. Vaše výzkumné studie jste realizovala převážně u studentů učitelství, resp. pomáhajících profesí, vnímáte tento model jako univerzální nebo předpokládáte odlišnosti v modelu akademické excelence u jiné cílové skupiny studentů (např. u lékařských nebo technických oborů)?
3. Která zjištění pokládáte za nejvýznamnější z hlediska implementace do praxe přípravy budoucích učitelů?

Závěr

Předkládaná práce je velmi kvalitně zpracovaná, přináší zajímavá zjištění, originální koncept zpracování i podněty pro praxi vysokoškolského vzdělávání. Disertační práce Mgr. et Mgr. Ivany Maškové *Development of a Comprehensive Framework of Excellence in Higher Education* **splňuje** požadavky standardně kladené na disertační práce v oboru Pedagogická psychologie, práci doporučuji k obhajobě s výborným hodnocením.

V Bratislavě, dne 24. ledna 2022

.....
doc. Mgr. Lenka Sokolová, PhD.